

Leden historische vereniging achterhalen herkomst bekers

Avondmaalsbekers Zederik blijken veel meer waard

AMEIDE/TIENHOVEN – De twee zilveren avondmaalsbekers uit Ameide en Tienhoven blijken veel meer waard te zijn dan eerst werd ingeschat. De bekers, die in de kluis van het gemeentehuis te Meerkerk staan, zouden in plaats van 40.000 gulden eerder een half miljoen euro op kunnen brengen.

Door ED VAN TUIJL

Mocht Zederik om wat voor reden dan ook ooit nog eens een armlastige gemeente worden, dan is het voor de gemeenteraad wellicht prettig om te weten dat er in de kluis van het gemeentehuis in Meerkerk een bruidsschat ligt die vele malen meer waard blijkt te zijn dan tot nu toe steeds is gedacht. De bruidsschat werd in 1986, tijdens de gemeentelijke herindeling, ingebracht door Ameide en Tienhoven. Het gaat om twee zilveren avondmaalsbekers die dertig jaar geleden nog zijn getaxeerd als Fries zilverwerk met een waarde van, toen al, 40.000 gulden.

Na speurwerk door leden van de historische vereniging Ameide-Tienhoven is men met deskundigen in contact gekomen, die spreken over een veelvoud van dat bedrag. Zij hebben vastgesteld dat het hier gaat om uniek Gorcums zilverwerk. Zederik doet er goed aan snel tot hertaxatie en herverzekering over te gaan, want volgens diezelfde deskundigen zal een nieuwe taxatie wel eens in de richting van een half miljoen euro kunnen gaan.

Kerkgeschiedenis

Die prettige uitkomst heeft Zederik dus te danken aan het speurwerk van drie leden van de historische vereniging: Herman Beckmann, André Tukker en Paul Will. Feitelijk begon het allemaal bij Beckmann. De gepensioneerde chemicus, die vanuit zijn huis aan de Zouwendijk 2a waarschijnlijk het meest spannende uitzicht van heel Ameide en Sluis heeft, volgt aan de universiteit van Utrecht de studie kunstgeschiedenis. Daarvoor moest hij onder meer een artikel over de kerkgeschiedenis van Ameide en Tienhoven schrijven. "Tijdens mijn speurwerk voor dat artikel kwam ik een inventarisatielijst tegen van zaken die na de herindeling vanuit de kluis van het stadhuis van Ameide zijn overgebracht naar de kluis van het nieuwe gemeentehuis in Meerkerk", vertelt Beckmann. "Mijn aandacht werd meteen getrokken door de vermelding van twee avondmaalsbekers. Fries zil-

● De twee avondmaalsbekers: goed voor een half miljoen euro?

(foto André Tukker)

verwerk, taxatiewaarde 40.000 gulden, zo stond er vermeld."

Samen met Tukker en Will ging Beckmann op onderzoek uit. In het gemeentehuis van Zederik vroegen ze of het mogelijk was om de bewuste bekers ook daadwerkelijk te zien. De mensen op het gemeentehuis werkten bereidwillig aan het verzoek mee. De bekers kwamen tevoorschijn en André Tukker maakte een aantal haarscherpe foto's. "Onze nieuwsgierigheid was gewekt", vervolgt Beckmann. "Maar aangezien ik geen expert ben op het gebied van vroeg zeventiende eeuwse avondmaalsbekers heb ik de hulp ingeroepen van een aantal musea. Wel begreep ik meteen dat de bekers heel bijzonder moesten zijn, want een gegraveerde kelk op een geprofileerde zuilvoet is een heel ander type avondmaalsbeker dan het gebruikelijke model dat in de Alblasterwaard en Vijfheerenlanden voorkomt. Nog vreemder is het gegeven dat op de zuil Jacobsschelpen staan afgebeeld. Dat verwijst immers naar de katholieke heilige Jacobus de Meerdere."

Bekers

Terwijl vol spanning op een reactie van de musea werd gewacht, ging Paul Will verder onderzoeken waar de

bekers nu eigenlijk precies vandaan kwamen. "Het was een cadeau van de predikant Edzardus Frederici Auricanus en zijn vrouw Elisabeth Goosensdr (Jans) aan de kerk", vertelt Will. "Dat staat ook op de bekers te lezen. Er staat ingegraveerd 'Voor de kerck van Ameyde. Elisabeth Goosens dr Edzardvs Fr Avricanus.' Deze dominee is geboren in Aurich, in Oost Friesland. Hij schreef zich in 1605 in voor de studierichting filosofie aan de universiteit van Franeker. In 1609 kwam Auricanus vanuit Friesland naar Ameide en Tienhoven. Waarschijnlijk is daarom altijd gedacht dat het om Fries zilverwerk ging. Overigens bleef hij predikant tot 1660. Hij is in totaal drie keer getrouwd."

Hoewel de meeste aangeschreven musea niet veel van zich lieten horen, kwam er wel een reactie van de Stichting Kerkelijk Kunst Bezit in Utrecht. En wat voor een. Beckmann: "Gereageerd werd door de heer Graas, een expert op het gebied van Gorcums zilverwerk. Opgetogen vertelde Graas dat het gaat om twee bekers die zijn gemaakt door de Gorcumse zilver-smid Cornelis Knoop (1576-1659). De letter S in het zilverkeurmerk staat voor het jaartal 1620. De bekers werden in 1622 cadeau gedaan, dus dat klopt allemaal perfect. Volgens de

deskundige is dit zilverwerk met de oudst voorkomende tekens die op Gorinchem betrekking hebben. Er is geen ander zilverwerk bekend dat uit die vroege periode dateert. Daarom zijn de bekers zo uniek. Bovendien gaat het om een stel bekers die bij elkaar horen. Allemaal zaken die wel eens tot een zeer hoge taxatiewaarde kunnen leiden. Overigens is een van de twee bekers beschadigd. Daar zal wat aan gedaan moeten worden."

Koor

De vraag aan het drietal ligt voor de hand. Hoe nu verder? "Nou", reageert men in koor. "Je zou eerst eens uit kunnen zoeken wie nu eigenlijk de rechtmatige eigenaar van de bekers is. Om wat voor reden zouden ze ooit aan de gemeente geschonken kunnen zijn? De hervormde gemeente van Ameide-Tienhoven was niet meer op de hoogte van het bestaan van deze bekers. Los van de vraag wie nu eigenlijk de eigenaar is, moet zo'n kunstschat te bewonderen zijn. Daar in de kluis van het gemeentehuis van Zederik staan ze niet op hun plaats. Die bekers horen in een museum. Of minimaal ergens in een beveiligde vitrine, zodat ze niet alleen op foto maar ook in het echt te bewonderen zijn."